

особливостей, менталітету, культурної та політичної спадщини призведе до руйнування системи соціального забезпечення та банкрутству самої держави;

– по-четверте, із зарубіжних моделей змішаної соціальної політики та соціальної стратегії для України корисною вбачається соціал-демократична модель в цілому. Вони більшою мірою пов'язані з українськими соціальними традиціями, у яких важливе місце посідали ідеї соціальної справедливості і захищеності.

– по-п'яте, стратегія соціальної політики ні в якій мірі не повинна базуватися на популістських рішеннях керівництва держави в залежності від виборчого процесу. Вона насамперед повинна враховувати постійний розвиток промисловості, а відтак і збільшення видатків на розвиток соціальної сфери.

Список бібліографічних посилань

1. Карпюк Г. Гуманітарна еволюція – ключ до нашої безпеки // Censor.net. URL: <https://censor.net.ua/b3037205> (дата звернення: 24.09.2018).

2. Стратегія національної безпеки України : указ Президента України від 12.02.2007 № 105. *Офіційний вісник України*. 2007. № 11. Ст. 389.

3. Шлемко В. Т., Бінько І. Ф. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення. Київ : НІСД, 2007. 44 с.

Одержано 28.09.2018

УДК 338.2

Світлана Миколаївна ВИГАНЯЙЛО,

кандидат економічних наук,

доцент кафедри соціально-економічних дисциплін

Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

В умовах недосконалої законодавчої бази та слабкості державних структур, (основним призначенням яких є створення нормальних умов для розвитку господарського життя та забезпечення різноманітних способів конкурентної боротьби) суб'єкти господарювання знаходяться в умовах невизначеності, та змушені приділяти значну увагу питанням забезпечення своєї економічної безпеки.

Економічна безпека підприємства передбачає стан підприємства, при якому йому не загрожує небезпека, зберігається його незалежність і цілісність, коли ресурси використовуються найбільш ефективно для забезпечення нормального функціонування підприємства, а також запобігаються небезпеки і загрози діяльності підприємства. Правильно організовані функціональні складові вибудовують ефективну методику боротьби з виниклими небезпеками і загрозами. Головною метою економічної безпеки підприємства є забезпечення його тривалого і максимально ефективного функціонування та високого потенціалу розвитку.

Розглянемо основні елементи економічної безпеки підприємства: інформаційна, кадрова, правова, екологічна, інженерно-технічна, фізична та фінансова безпека. Інформаційна безпека полягає у захищеності інформації від випадкових або навмисних зовнішніх впливів, які можуть завдати збитків. Тоді як правова безпека полягає у дотриманні підприємством всіх нормативно-правових актів у своїй господарській діяльності.

Одним з основних елементів економічної безпеки підприємства є фінансова безпека, яка полягає у забезпеченні його економічного розвитку через дотримання основного значення рівня та структури фінансового потенціалу підприємства. Під фінансовим станом розуміється забезпеченість фінансовими ресурсами, необхідними для оптимального функціонування підприємства, ефективністю використання і доцільністю їх розміщення, фінансовими взаємовідносинами з контрагентами та фізичними особами, платоспроможністю і фінансовою стійкістю. Результати фінансового аналізу безпосередньо впливають на вибір стратегії економічної безпеки компанії, вкрай важливими поняттями є ліквідність і

платоспроможність компанії. Ліквідність підприємства позначається наявністю оборотних коштів, достатніх для погашення короткострокових зобов'язань, а платоспроможність полягає у здатності компанії без порушень виконувати графік погашення заборгованості перед кредиторами. Показники ліквідності та платоспроможності відображають можливість компанії виконувати поточні зобов'язання.

Загрозу економічній безпеці на рівні підприємства визначають фактори, що створюють небезпеку чи перешкоду для реалізації економічних інтересів організації. Основні види загроз інтересам компанії можна розділити на два види: зовнішні і внутрішні. Під зовнішніми загрозами розуміються загрози з боку державних органів, економічні та політичні загрози в країні, недобросовісна конкуренція, загрози що виникають при взаємодії з контрагентами, техногенні та природні загрози, пов'язані з організованою злочинністю. Внутрішні загрози поділяються на загрози з боку персоналу і загрози пов'язані з неефективним управлінням компанією.

В процесі оцінки загроз безпеки використовуються такі інструменти:

- теорія надійності для визначення загроз технічного характеру (збої, відмови, та інше);
- математична статистика для опису природних загроз (стихійні лиха і т.д.);
- теорія ймовірності для опису загроз, що створюються людьми через недбалість і халатність;
- експертні методи для опису умисних загроз.

Окремими видами загроз для компанії також є протиправні дії, такі як рейдерство, рекет, вимагання, незаконні дії органів державної влади, публікації неправдивих матеріалів, що спрямовані на їх дискредитацію, інспірація офіційних заяв від імені ЗМІ і представників влади, в яких підривається ділова репутація підприємства.

Розглянуті вище види загроз дозволяють розглядати безпеку компанії як комплекс ефективних управлінських рішень по зниженню реальних і потенційних загроз, який повинен бути обґрунтований оцінкою цих загроз, аналізом кризових ситуацій та інших чинників, що перешкоджають досягненню цілей підприємства і створюють небезпеку для нього.

Правове регулювання діяльності суб'єктів забезпечується: Конституцією України [1], базового Закону «Про основи національної безпеки України» [2], статутних і галузевих законів, підзаконних нормативних актів, а також деяких політико-правових документів декларативного характеру. Однак потребує прийняття Закону «Про економічну безпеку України» і запровадження практики, яка повністю відповідатиме Стратегії соціально-економічного та культурного розвитку України [3].

Вироблення конституційно-правової політики захисту економічної безпеки на рівні суб'єктів господарювання повинно активно супроводжуватись зацікавленими суб'єктами (підприємствами, установами, організаціями та ін.) та пов'язаних з ними інститутів громадського суспільства (профспілок, партій та ін.) та самих громадян. При цьому важливим є постійний двохсторонній зв'язок з органами публічної влади через такі механізми як дорадчі служби, консультативні органи, які в свій склад включали б представників профспілкових організацій, бізнесу, фахівців галузі економіки та наукових консультантів, фахівців у галузі правознавства, інформаційних технологій, менеджменту. Також можуть використовуватись різні форми громадської активності, такі як громадські слухання, обговорення найбільш важливих питань економічної безпеки [4; 5].

Елементи економічної безпеки компанії представляють собою сукупність сфер діяльності, в яку входять наступні складові: забезпечення режиму захисту комерційної таємниці, внутрішня робота з співробітниками з метою запобігання негативним явищам, внутрішня контррозвідка, службові розслідування сигналів і фактів загроз, фінансова безпека, інформаційно-аналітична робота в інтересах безпеки, а також, технічний та фізичний захист. В сукупності досягається здійснення комплексного захисту підприємства.

Головна мета економічної безпеки підприємства – забезпечення його тривалого і максимально ефективного функціонування сьогодні і високого потенціалу розвитку в майбутньому. Аналіз економічної безпеки компанії тісно переплітається з оцінкою його фінансової спроможності та положенням на ринку. В якості основного елементу економічної безпеки нами визначена фінансова стійкість. Визначено основні види загроз економічної

безпеки суб'єктів господарювання, та основні інструменти оцінки загроз. Проаналізовані основні напрямки правового регулювання економічної діяльності суб'єктів господарювання. Запропоновані основні підходи вироблення правової політики захисту безпеки суб'єктів господарювання.

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.
2. Про основи національної безпеки України : закон України від 19.06.2003 № 964-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 39. Ст. 351.
3. Державне управління : навч. посіб. / за ред. А. Ф. Мельник. 2-ге вид., випр. і допов. Київ : Знання, 2004. 342 с.
4. Виганяйло С. М. Передумови розвитку системи економічного планування у підприємствах агропромислового виробництва. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства*. Сер.: Економічні науки. Харків : ХНТУСГ, 2017. Вип. 185. С. 89–96.
5. Виганяйло С. М. Ринкова адаптація та економічна безпека сільськогосподарських підприємств // *Теоретичні підґрунтя планування на ринку аграрного виробництва : монографія / за заг. наук. ред. Жмайлова В. М., Данька Ю. І., Шумкової О. В. Суми : Сум. нац. аграр. ун-т, 2018. 396 с.*

Одержано 29.10.2018

УДК 346.5:656.2(477)

Тетяна Владиславна ГОЛОВКО,

кандидат технічних наук,

доцент кафедри управління експлуатаційною роботою

Українського державного університету залізничного транспорту

ДОСВІД РЕФОРМУВАННЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ НІМЕЧЧИНИ

Досить цікавим і найбільш опрацьованим є досвід реформування залізничної галузі в Німеччині. Після об'єднання Німеччини у 1990 році залізниці ФРН зіткнулись з нелегкою проблемою адаптації в єдину транспортну мережу країни залізниць колишньої НДР, що в умовах руйнування централізованої економіки виявилось на грані краху. Для того щоб привести систему у відповідність до стандартів західнонімецьких залізниць, необхідно було зробити великі інвестиції.

Для вирішення виниклих проблем потрібне було проведення негайної реформи, метою якої стало повернення залізниці конкурентоспроможності на ринку транспортних послуг.

Найбільш важливі моменти реформи німецьких залізниць можна визначити такі:

- звільнення «нових» залізниць від їхнього боргового тягаря і так званих «успадкованих боргів», за які нові комерційні структури не могли нести відповідальність; створення організаційної структури, що дозволила б об'єднаний системі залізничного транспорту ефективно перебороти існуючі недоліки системи і забезпечити незалежне та відповідальне керівництво системою залізничного транспорту в майбутньому;
- вибір правової форми акціонерної компанії як найбільш ефективної з управлінської точки зору;
- у стратегічному й організаційному плані нова система залізничного транспорту повинна бути орієнтована на ті сфери підприємницької діяльності, що обіцяють залізничній компанії найкращі перспективи;
- чіткий поділ державних і комерційних функцій, а саме відповідальність держави повинна обмежуватися державним сектором і функції, які виконуються для загальних інтересів, повинні здійснюватися на договірній основі;
- інвестиції в нову інфраструктуру, її заміну або розширення будуть вважатися обов'язком держави, як це має місце у випадку автомобільного, морського і повітряного транспорту, однак відповідальність за обслуговування інфраструктури буде нести сама залізнична компанія;
- держава візьме на себе відповідальність за інвестиції, необхідні для того, щоб привести в належний стан систему залізничного транспорту колишньої НДР, і пасажирські